

SŁOWO OD REDAKTORA

W MAJU 2011 ROKU ODBYŁA SIĘ W UNIWERSYTECIE ŚLĄSKIM CZWARTA MIĘDZY-
narodowa konferencja poświęcona literaturze polskiej w świecie, zatytułowana
„Oblicza światowości”. Pojęciem ogniskującym tematykę konferencji uczynili-
śmy kategorię „światowości”. Jako obszar namysłu wskazaliśmy te kręgi proble-
mowe, jakie ona wyznacza, kiedy przedmiotem badań staje się literatura tworzo-
na w kraju (recepcja, badania komparatystyczne), jak również wówczas, kiedy
jest nim literatura polska tworzona poza granicami Polski (status).

W wymiarze pierwszym „światowość” to każdy fakt obecności literatury poza
obiegami krajowymi. Interesujące są zatem rejestracje i opisy sytuacji, form oraz
sposobów obecności literatury polskiej wśród zagranicznych publiczności.
Szczególną uwagą należy obdarzyć jednak te obecności, które mają charakter
wyjątkowych zdarzeń i osobliwości, szczególnego poruszenia w przedmiocie,
czegoś, co dokumentuje status literatury jako „bywalca” w danym kręgu kulturo-
wym. Jako przykłady fenomenów godnych tej nazwy można wskazać zagraniczne
antologie, wybory, monografie, syntezy, opracowania (zarówno ze względu na
sam fakt pojawienia się, jak i na budowanie specyficznych „obliczy” i reprezen-
tacji literatury), pojawienie się odczytań i interpretacji – zwłaszcza tych, które
jawnie przeczą standardowym i kanonicznym (czytaj: narodowym) lekturom,
a wychodząc poza obieg stricte literacki – adaptacje, przyswojenia i oswojenia
(się), mody i popularności, interioryzacje literatury w obszarze pozaliterackich
zachowań i sytuacji kulturowych. Ów obszar przygód recepcyjnych literatury
można uzupełnić wpływami i oddziaływaniami na literaturę danego kręgu kultu-
rowego lub ostrożnie mówiąc – korespondencjami, paralelami i wspólnotami,
które mogła inspirować literatura polska.

Przedmiotem refleksji można uczynić również te zagadnienia, które wiążą się
z faktem, że literatura polska jest częścią literatury światowej. Tutaj korespon-
dencje, paralele, dialogi kulturowe i wspólnoty stają się przedmiotem namysłu
komparatystycznego, a „światowość” może być rozumiana jako aktywne uczest-
nictwo literatury polskiej w literaturze światowej i jej segmentach. Wspólnota

idei, motywów, konwencji literatury światowej i literatury polskiej, udział w ich tworzeniu i sposoby ich recepcji to przykładowe problemy konferencyjne. Jest tu również miejsce na refleksję nad „światowym wymiarem” twórczości i dzieł rozumianym np. jako powszechność odbioru.

„Oblicza” światowości literatury polskiej są wreszcie ważne, kiedy pod pojęciem światowości rozumiemy tę połąć literatury polskiej, która jest tworzona poza granicami kraju, zwłaszcza zaś jej segment współczesny nam. Sprawa jej statusu, tożsamości, identyfikacji kulturowej to właśnie owe przykładowo wybrane oblicza.

Niniejszy tom zawiera rozprawy podejmujące zarysowaną pokrótce problematykę. Zgromadzone w nim teksty to w większości rozbudowane wystąpienia konferencyjne, niemniej jednak są w nim również artykuły, które nie były prezentowane na sesji, a niektóre z konferencyjnych referatów nie zostały pomieszczone w książce. Układ książki odzwierciedla po części program konferencji, natomiast na pewno jest znakiem preferencji merytorycznych uczestników naukowego spotkania, których nie zdołały zniwelować w tomie teksty dobrane.

Dział pierwszy niniejszej publikacji, najobszerniejszy, zatytułowany *Światowość, czyli literatura polska w świecie* gromadzi rozprawy poświęcone zagadnieniom recepcji poszczególnych dzieł i twórczości pisarzy polskich w świecie, zagranicznym antologiom literatury polskiej, wpływom i inspiracjom literatury polskiej oraz obecności literatury polskiej w zagranicznych obiegach zinstytucjonalizowanych. Dział drugi *Światowość, czyli świat w literaturze polskiej. Konteksty i porównania* zbiera rozprawy poświęcone zagadnieniom komparatystycznym oraz różnorako interpretowanym światowym wymiarom literatury polskiej. Wreszcie dział trzeci, *Światowość, czyli literatura polska pisana poza krajem*, to refleksje dotyczące statusu literatury tworzonej przez pisarzy pokoleń starszych i młodszych, mieszkających poza granicami Polski.

Romuald Cudak